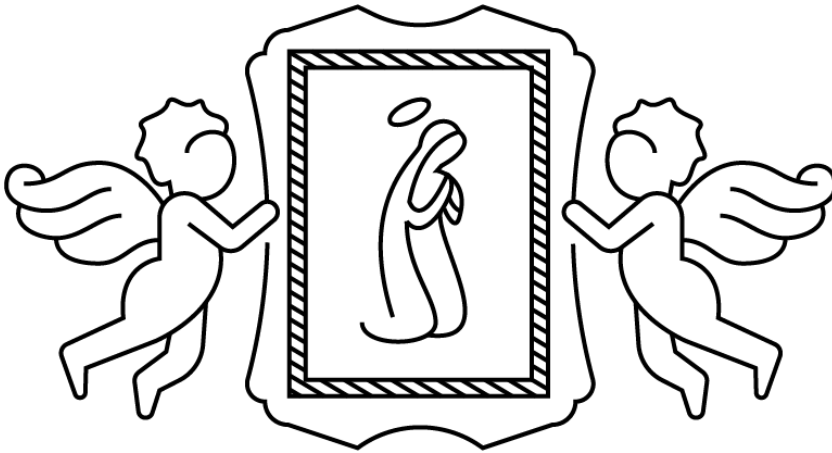

KLAUSYTI

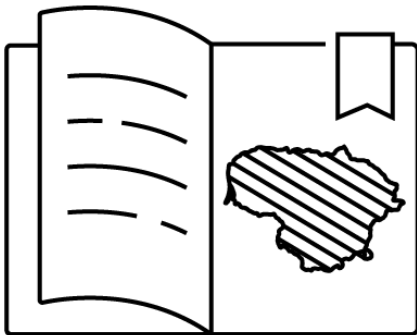
Senosiose Kretingos kapinėse, prie centrinio tako, stovi kiek neįprasta koplyčia, puošta bokšteliais ir subtiliomis angelų skulptūromis. Koplyčia pastatyta ant žymaus pamokslininko, botaniko, kunigo Jurgio Pabrėzos – pranciškono tretininko tėvo Ambrozijaus OFS – kapo.

XIX a. pabaigoje J. A. Pabrėzos kapas buvo paženklintas granitiniu kryžiumi. Po kelių dešimtmečių tuometis vienuolyno gvardijonas (vadovas) tėvas Augustinas Dirvelė OFM nurodė ant kapo pastatyti neogotikos stiliaus mūrinę koplyčią. Antkapį su granitiniu kryžiumi papildė betoninis postamentas su metalinėmis žvakidėmis ir tvorele.

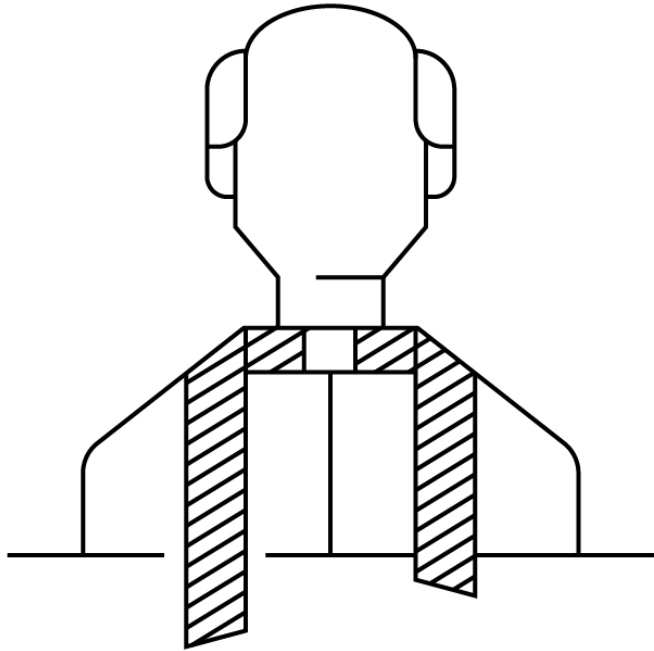
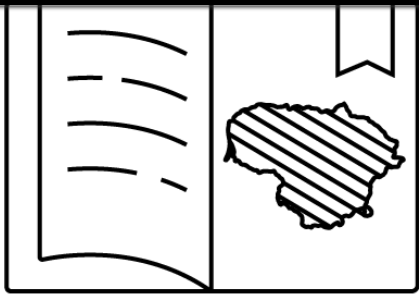

Koplytėlės pastatas kompaktiškas, vieno aukšto. Sienos puoštos rafinuotais reljefais, mažutėmis nišomis ir angomis. Įspūdingai atrodo statinio stogas su keturiais piramidės formos bokšteliais ir metaliniais kryžiais viršūnėse. Ant stogo nutūpę elegantiški angelai, o virš smailiaarkės įėjimo angos kapą laimina šv. Pranciškaus skulptūra. Skulptūros specialiu užsakymu atgabentos iš Vokietijos. Tai prūsų meistrų darbas. Dar vienas ryškus koplytėlės akcentas – Švč. Mergelės Marijos Nuolatinės Gelbėtojos paveikslas, jo autorystė nėra nustatyta iki šių dienų. Pasakojama, kad tėvas A. Dirvelė koplyčioje pakabino paties J. A. Pabrėzos tapytą paveikslą.

Jurgio Ambrozijaus Pabrėzos kapas-koplytelė iki šių dienų gausiai lankoma tikinčiųjų, o koplytėlės viduje negėsta žvakių liepsnos. 1993 m. antkapinė J. A. Pabrėzos koplyčia įtraukta į Kultūros vertybių registrą. Vietos gyventojų atmintyje J. A. Pabrėža išliko ne veltui. Jurgis Pabrėža gimė 1771 m. Skuodo rajone esančiame Večių kaime. Nuo pat mažų dienų labai mėgo mokytis, buvo smalsus ir godžiai domėjosi supančiu pasauliu. Pažintis su bernardiniais užsimezgė vaikystėje, kai jis mokėsi Kretingos vidurinėje mokykloje (septynerius metus) ir lankė bernardinų bažnyčią. Jurgis buvo uolus mokinys, ypatingą dėmesį skyręs gamtos mokslams. Ir Vilniaus universitete lankė botanikos, medicinos, chemijos, teisės, istorijos ir teologijos paskaitas. Po žymiojo 1794 m. Tado Kosciūškos sukilimo nusprendė tęsti teologijos krypties mokslus ir įstojo į Varnių kunigų seminariją. Tamavo Šiluvos, Tverų, Plungės, Raudėnų, Kartenos parapijose, tuomet suprato, kad jam arčiausiai širdies šv. Pranciškaus mokinių vykdomos misijos ir mokymo prasmė. Tad 1816 m. kunigas Jurgis Pabrėža tapo pranciškonu tretininku ir pasirinko vienuolinį tėvo Ambrozijaus vardą. Po metų, davęs amžinuosius įžadus, apsigyveno Kretingos vienuolyne.

Savo meilę mokslui stengėsi perteikti Kretingos parapijoje: dirbo bernardinų parapiinės mokyklos mokytoju, jaunuolius mokė lotynų kalbos subtilių, gamtos mokslų, geografijos ir tikybos. Tėvas Ambrozijus ne tik mokytojavo, bet ir rašė. 1825 m. jis parengė pirmąjį lietuvišką geografijos vadovėlį, jame smulkiai aprašė Žemaitiją, sukūrė ne vieną žemaitišką geografinį terminą.

J. A. Pabrėža buvo laukiamas kiekvienoje parapijoje. Jo nuoširdžių, lengvai suprantamų ir prasmingų pamokslų tikintieji klausydavosi sausakimšose bažnyčiose. Ši įvairiapusė asmenybė daug dėmesio skyrė saviugdai: tapė šventųjų paveikslus, žemaičių kalba rašė eilėraščius, rinko žemaičių ir latvių tautosaką... Nepaprastai daug dėmesio skyrė maldai, meditacijai, Kristaus mokymų pažinimui. Buvo itin asketiškas, vengė bet kokių kūniškų malonumų, pvz., mėgautis maisto skoniu.

Tačiau didžiausios vietos parapijiečių meilės ir pagarbos J. A. Pabrėža nusipelnė už nuoširdžią pagalbą gydant miestiečius ir aplinkinių kaimų gyventojus. Didžiausia tėvo Ambrozijaus aistra buvo botanikos ir medicinos mokslai. Jis nuosekliai užrašinėjo žemaitiškus augalų pavadinimus, atsižvelgdamas į sezoniskumą rinko ir džiovino vaistažoles, sudarinėjo herbariumą, gamino vaistus ir užpilus. Į tėvą Ambrozijų žmonės kreipdavosi norėdami pasikonsultuoti, kaip gydyti įvairiausias ligas, kviesdavosi į namus aplankyti ligonių. Neabejotina, kad J. A. Pabrėžos žinios turėjo pagelbėti ne vienam sergančiam žmogui, nes tėvo moksliniai tekstai botanikos temomis buvo itin profesionalūs. Ko vertas vien jo paliktas 1 000 puslapių rankraštinis darbas „Augalų sistema“, kuriame aprašomi Žemaitijos augalai, jų savybės. Dalis sugalvotų ir rankraštyje užrašytų terminų vartojami ir šandien. Šis mokslinis kūrinys įtrauktas į UNESCO nacionalinį registrą. J. A. Pabrėža taip pat nusipelnė ir Žemaitijos kultūrai, nes savo raštuose, mokslo darbuose stengėsi rašyti žemaičių kalba, nuolat ją tobulino. Kartu su mokiniais siekė sukurti bendrinę žemaičių kalbą. Taigi, tėvui Ambrozijui tarnaujant, Kretingos vienuolynas tapo tikru žemaičių kultūros centru. Jurgis Ambrozijus Pabrėža mirė eidamas 79 metus. Sakoma, kad po ligonių priėmimo valandų vienuoliai jį rado savo celėje parimusį ant klaupto prie kryžiaus. Žemaičiai ir iki šiol nepamiršta Jurgio Pabrėžos, arba tiesiog tėvo Ambrozijaus, jį laiko šventuoju. Tikintieji kasdien lanko tėvo kapą prašydami apsaugoti nuo ligų ir nelaimių arba padėti sunkiai sergantiems artimiesiems. Pasakojama, kad prie J. A. Pabrėžos koplyčios įvykęs ne vienas stebuklas, kai nuoširdžios maldos padėjo išgyti ir sunkiausiems ligoniams. Broliai pranciškonai prieš Antrąjį pasaulinį karą pradėjo rinkti medžiagą J. A. Pabrėžos beatifikacijai, tačiau sovietinės okupacijos metais sukaupti dokumentai buvo pradanginti. Šandien ir vėl siūloma prisiminti tėvo Ambrozijaus beatifikacijos bylą – tikimasi šį nepaprastą asmenį paskelbti palaimintuoju.

Galerija

